

STORTINGET

Innst. 158 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:69 S (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra og Petter Eide om rettferdig fordeling av vaksiner, legemidler og annen teknologi i kampen mot covid-19

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen støtte forslaget fra Sør-Afrika og India om midlertidige unntak fra patentbestemmelsene i TRIPS-avtalen for å bekjempe covid-19 («Waiver from certain provisions of the TRIPS agreement for the prevention, containment and treatment of COVID-19»), og trappe opp det multilaterale arbeidet for å forhindre at patentrestriksjoner blir et hinder for en rask og kostnadseffektiv bekjempelse av den globale pandemien.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland,

Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til representantforslaget om rettferdig fordeling av vaksiner, legemidler og annen teknologi i kampen mot covid-19. Forslaget retter seg mot et svært viktig og aktuelt arbeid, nemlig bekjempelsen av den pågående pandemien. Komiteen støtter et koordinert internasjonalt samarbeid for å sikre liv og helse, i tillegg til å sørge for en effektiv utvikling, produksjon og distribusjon av vaksiner og medisinsk utstyr.

Komiteen mener det på dette grunnlag er svært positivt at Norge har tatt en lederrolle for koalisjonen Access to COVID-19 Tools-Accelerator (ACT-A) i regi av Verdens helseorganisasjon. Koalisjonen består av stater, stiftelser, forskere, representanter fra industri, filantroper og helseorganisasjoner. ACT-A vil kunne føre til en rettferdig og effektiv fordeling av vaksiner og utstyr til bekjempelse av pandemien.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke betydningen av immaterielle rettigheter slik som patenter for produsenter av medisinsk utstyr og utviklere av vaksiner. Slike rettigheter gjør det mulig for produsenter å forvente avkastning på betydelige investeringer i forskning og utvikling av avanserte produkter. Flertallet er kjent med at TRIPS-avtalen konvensjonsfester et minimumsvern for immaterielle rettigheter og utgjør grunnlaget for handelsrelaterte sider ved disse

rettighetene innenfor Verdens handelsorganisasjon (WTO).

Flertallet vil påpeke at det kan finnes situasjoner som vil åpne for å fravike rettighetsbestemmelser, gjennom tvangslisenser eller andre løsninger. Det er derimot viktig, slik flertallet ser det, å sørge for ivaretagelsen av disse rettighetene, slik at insentivstrukturen som ligger til grunn for dem, ikke undergraves. Flertallet minner om at patenter ikke er en premie for en god oppfinnelse, men en midlertidig enerett til kommersiell utnyttelse av den i bytte mot at den beskrives i detalj og slik gjøres kjent. Patenter, og andre industrielle rettigheter, spiller slik en avgjørende rolle i moderne høytteknologisk produksjon. Flertallet påpeker at alternativet til patentrettigheter er at store aktører benytter store midler på å hemmeligholde sin kunnskap.

Flertallet viser til at tanken om midlertidig unntak fra industrielt rettighetsvern som ligger til grunn for representantforslaget, er fremmet av flere aktører i forbindelse med pandemien, hvilket representantforslaget på god måte redegjør for. Flertallet viser til at både statsministeren og utenriksministeren har argumentert for Norges holdning i dette spørsmålet i skriftlige svar til Stortinget, og at denne holdningen er at det vil kunne virke mot sin hensikt å gi støtte til et bredt vedtak om unntak fra TRIPS-bestemmelsene. Dette vil i siste instans kunne føre til at produsenter av legemidler og vaksiner vegrer seg mot å investere i kostnadskrevende forskning, innovasjon og produksjon av livsviktig utstyr.

Flertallet viser til at tvangslisens forutsetter at patenthaveren gis rimelig kompensasjon for utnyttelsen, og omfatter en smalere unntaksbestemmelse enn den som ligger til grunn for representantforslaget. Flertallet viser til at minst én av utviklerne av vaksine mot covid-19-viruset – Moderna – har antydnet at de i en begrenset periode ikke vil håndheve sine patentrettigheter rettslig. Både et slikt privat initiativ, og mulig tvangslisens, er slik flertallet ser det ikke det samme som å gi brede unntak fra det rettslige vernet legemiddelprodusenter er avhengige av for å utvikle produkter vi er helt avhengige av i den globale bekjempelsen av pandemien.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, understreker at vidtgående unntak fra gjeldende bestemmelser fra immaterielle rettigheter vil kunne medføre redusert forskning på og utvikling av legemidler og medisinsk utstyr. Forslaget fremmet for Verdens handelsorganisasjon av India og Sør-Afrika om unntak for visse sider ved immaterielle rettigheter i lys av covid-19-pandemien, som foreliggende representantforslag etterlyser at Norge skal støtte, forsikrer ikke en nødvendig innramming av et slikt unntak for å ivareta patentinstituttets troverdighet og insentivstruktur.

Dette flertallet viser også til utenriksministerens brev til Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé datert 7. desember 2020, hvor det forklares at forslaget om unntak ikke ligger an til å finne tilstrekkelig støtte i Verdens handelsorganisasjon, der det ligger til vurdering. I samme brev forklarer utenriksministeren at regjeringen arbeider for at medlemmene skal finne kompromissløsninger som ikke innebærer vidtgående unntak fra immaterielle rettigheter under TRIPS, men som kan bidra til økt tilgjengelighet av covid-19-vaksiner og medisinsk utstyr, og dette flertallet støtter regjeringen i dette.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, slutter seg til at veien fram til verdensomfattende tilgang på vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr til global bekjemping av covid-19 er brolagt med formidable utfordringer. Dette flertallet slutter seg også til at Norge nå bør trappe opp det multilaterale arbeidet for å forhindre at patentrestriksjoner blir til hinder for en rask og kostnadseffektiv bekjempelse av den globale pandemien.

Dette flertallet vil i tillegg trekke fram at første del av det konkrete representantforslaget også reiser prinsipielle spørsmål om forholdet mellom Stortinget og regjeringen i utenrikspolitikken. Etter Grunnloven § 26 er det opp til Stortinget å godkjenne traktater og andre viktige avtaler regjeringen på vegne av Norge foreløpig har sluttet seg til. En forhåndsinstruks om konkret stillingtagen eller avstemming i en sak til behandling i et internasjonalt organ – slik første del av representantforslaget legger opp til – er imidlertid noe annet. Dette flertallet viser til at Arbeiderpartiets og Høyres linje gjennom flere tiår har vært å respektere denne grunnleggende arbeidsdelingen mellom Stortinget og regjeringen, uavhengig av hvilke partier som til enhver tid måtte sitte i regjering.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet vil understreke at dersom verda skal lukkast med å nedkjempe pandemien, er det naudsynt med auka ressursar til vaksinasjon slik at vaksinedekninga blir universell. For at vaksine og andre medisinske verktyø raskt skal kunne stanse pandemien globalt, og ikkje berre i nokre delar av verda, må ein rettferdig og samtidig tilgang verte sikra. Desse medlemene deler intensjonen i forslaget om kor viktig det er at vaksiner, legemiddel og medisinsk utstyr vert gjort tilgjengeleg for alle, også i låg- og mellominntektsland.

Desse medlemene viser til at den samla innsatsen frå globale forskingsmiljø og legemiddelindustrien har ført til at ein har klart å utvikle vaksiner på rekordtid. Desse medlemene er samd med utanriksministeren i at immaterielle rettar er viktige som insentiv til forskning og utvikling av legemiddel og medisinsk

utstyr. Disse medlemene vil peike på at eit slikt forslag kan verke mot hensikta fordi ein risikerer at det fører til redusert forskning på og utvikling av legemiddel og medisinsk utstyr dersom insentiva, føreseielege system for vern av immaterielle rettar og moglegheita for sikring av investeringar vert svekka.

Disse medlemene vil samstundes understreke at det er særskilt viktig at Noreg er ein pådrivar i multilaterale fora for global vaksinedekning. Disse medlemene meiner at Noreg bør vere på offensiven og jobbe for at WTO kan bidra til best moglege vilkår for produksjon, distribusjon og fordeling av vaksiner, legemiddel og medisinsk utstyr for å nedkjempe covid-19.

Disse medlemene viser til at i denne saka har ein hatt særskilt kort tid til å fatte ei avgjerd samt at saka er lite utgreidd. Disse medlemene vil understreke at det er krevjande å sjå føre seg kva konsekvensar dette vedtaket vil ha. Difor ynskjer desse medlemene at regjeringa skal leggje fram ei sak for Stortinget som gir eit breiare og betre faktagrunnlag til å fatte ei informert avgjerd i saka.

Disse medlemene viser til at Norge har støtta innføring av dei særlege reglane i TRIPS-avtalen om tvangslisensiering, om at ein i nasjonale naudssituasjonar kan gjere eit unntak for patenthavar sin enerett til å utnytte patentet. Disse medlemene ber regjeringa i sak til Stortinget gjere greie for korleis dette kan brukast som tiltak under ein global pandemi for å sikre verdas land rettferdig tilgang til vaksine og legemiddel.

Disse medlemene fremjar på denne bakgrunn følgjande forslag til vedtak:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram ei sak for Stortinget som gir eit breiare og betre faktagrunnlag til å fatte ei informert avgjerd kring lemping på patentrettar i høve vaksinar og medisinsk utstyr for nedkjemping av covid-19, samt gjere greie for moglege initiativ som til dømes tvangslisensiering og korleis dette kan brukast som tiltak under ein global pandemi for å sikre verdas land rettferdig tilgang til vaksine og legemiddel.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at veien frem til rettferdig tilgang til vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr til global bekjempelse av covid-19 er brolagt med formidable utfordringer. I november meldte generaldirektøren for Verdens helseorganisasjon (WHO), Tedros Ghebreyesus, at det trengs 4,3 mrd. USD i 2020 og 23,8 mrd. USD i 2021 for å kjøpe og distribuere vaksiner mot covid-19. Dette medlem mener at denne erkjennelsen innebærer at verdens rikaste land har et formidabelt ansvar for at medisinske produkter mot pandemien kan bli produsert og distribuert så raskt og kostnadseffektivt som mulig.

Dette medlem viser til det at i Verdens handelsorganisasjon (WTO) ble det 2. oktober 2020 tatt et initiativ som kan avhjelpe situasjonen for et stort antall lav- og mellominntektsland. Da la Sør-Afrika og India frem et felles forslag med tittelen «Waiver from certain provisions of the TRIPS agreement for the prevention, containment and treatment of COVID-19». Forslaget (heretter patentforslaget), som for tiden er under behandling i TRIPS-rådet og WTO, innebærer at medisiner, vaksiner, diagnostika og annen teknologi blir midlertidig unntatt patentbeskyttelsene i TRIPS-avtalen. Dette medlem viser til at patentforslaget er nå i ferd med å få en formidabel tilslutning blant mellom- og lavinntektsland. Minst åtte andre land har til nå stilt som medforslagsstillere, og nær 100 land har til nå erklært sin støtte. Patentforslaget støttes også av The Joint United Nations Programme on HIV and AIDS (UNAIDS), UNITAID, Leger Uten Grenser, Oxfam, Human Rights Watch og Amnesty International, i tillegg til over 300 sivilsamfunnsorganisasjoner globalt. Generaldirektøren for Verdens helseorganisasjon (WHO) har også uttrykt seg positivt om patentforslaget.

Dette medlem noterer seg at Norge i TRIPS-rådet 16. oktober argumenterte mot patentforslaget og konkluderte med at norske myndigheter ikke kunne gi det sin støtte, med vekslende argumenter, hvorav flere ligger svært tett opptil de motargumentene som har kommet fra legemiddelindustrien selv. Dette medlem noterer seg at regjeringens argumentasjon står i sterk kontrast til regjeringens tidligere retoriske linje om at ekstraordinære tider krever ekstraordinære tiltak.

Dette medlem viser til at grunnen til den store oppslutningen rundt forslaget bunner i at de ulike aktørene ser patentforslaget som et svært viktig virkemiddel for å gi lav- og mellominntektsland det nødvendige politiske handlingsrommet for å hurtig og kostnadseffektivt oppskalere produksjon og distribusjon av livsviktige medisiner, vaksiner og annen teknologi i kampen mot covid-19. Dette medlem minner videre om at offentlige institusjoner har stått for en storstilt finansiering av vaksineprogrammer under covid-19-pandemien. Her har også norske myndigheter bidratt med store beløp. Dette medlem vil videre påpeke at patentforslaget ikke dreier seg om avskaffelse av patentbeskyttelser, men heller om midlertidige unntak.

Dette medlem noterer seg at regjeringen har vektlagt viktigheten av å stå fast ved dagens patentregime, på tross av at verden er blitt kastet ut i en ekstraordinær situasjon som følge av pandemien. Dette medlem noterer seg likevel regjeringens vektlegging av at bestemmelser for fravikelse fra patentrettigheter faktisk eksisterer, og at regjeringen antar at disse er tilstrekkelige for å avhjelpe kriser slik den vi nå står oppi. Dette medlem viser imidlertid til at unntaksbestemmelsene i realiteten er både svært begrensede og svært byråkra-

tiske. Spørsmålet om tvangslisensiering er basert på enkeltprodukter, det vil si at det kreves en selvstendig prosess for hvert land og hvert produkt. I mange land trengs det en behandling i rettsapparatet for å kunne benytte seg av unntakene. Dette medlem må også påpeke at USA og EU i en årrekke har motarbeidet forsøk på å ta i bruk slike virkemidler, noe som har skapt en nedkjølingseffekt blant mange av verdens land.

Det at lavinntektsland midt under en pandemi skal begynne å implementere prosedyrer for en slik bruk, fremstår for dette medlem som både urimelig og urealistisk. Sannsynligvis vil slike krav skape forsinkelser i bekjempelsen av pandemien. Med tanke på hvor fort utviklingen av nye medisiner og vaksiner og nytt medisinsk utstyr og annen teknologi nå går, viser dette medlem til den sterke uroen for at det eksisterende regelverket om patentbeskyttelser i TRIPS-avtalen vil skape en fordyrende og forsinkende flaskehals når det gjelder som mest å få til rask og effektiv produksjon.

Dette medlem understreker at det hører til sjeldenhetene at Stortinget instruerer regjeringen i spesi- fikke stemmegivningsprosesser og forhandlinger i mul- tilaterale organisasjoner. Når dette medlem likevel mener dette er nødvendig og betimelig, handler det om to overordnede hensyn. For det første er tiden knapp, og det haster å få opprettet forordninger for å sikre rettfer- dig tilgang til produktene. 10. desember 2020 skal for- slaget på ny opp til diskusjon i TRIPS-rådet, før saken oversendes WTOs hovedråd til behandling i forbindelse med møtet 16.–17. desember. Det er av stor viktighet at Norge kommuniserer en annen holdning til patentfor- slaget i forbindelse med denne prosessen. For det andre er det nå en situasjon hvor rike land som Norge er synes å trekke stigen opp etter seg. På tross av gode intensjo- ner og deltakelse i en rekke initiativ som skal sikre rett- ferdig distribusjon av vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr, er dette medlem redd for at Norge på defen- siven når det gjelder de strukturelle grepene lav- og mel- lominntektsland etterlyser i kampen mot covid-19.

Dette medlem vil avslutningsvis påpeke at etter- som patentforslaget er en del av en pågående forhand- lingsprosess i TRIPS/WTO, ønsker dette medlem å understreke at det må tas høyde for at alternative forslag legges på bordet. Dette medlem mener at regjerin- gen da bør se eventuelle nye initiativ eller endringer i det opprinnelige patentforslaget i lys av den instruksjonen Stortinget har gitt ved å stille seg bak initiativet.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem føl- gende forslag:

«Stortinget ber regjeringen støtte forslaget fra Sør- Afrika og India om midlertidige unntak fra patent- bestemmelsene i TRIPS-avtalen for å bekjempe covid- 19 («Waiver from certain provisions of the TRIPS agree- ment for the prevention, containment and treatment of COVID-19»), og trappe opp det multilaterale arbeidet for å forhindre at patentrestriksjoner blir et hinder for en rask og kostnadseffektiv bekjempelse av den globale pandemien.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa leggje fram ei sak for Stor- tinget som gir eit breiare og betre faktagrunnlag til å fat- te ei informert avgjerd kring lemping på patentrettar i høve vaksinar og medisinsk utstyr for nedkjemping av covid-19, samt gjere greie for moglege initiativ som til dømes tvangslisensiering og korleis dette kan brukast som tiltak under ein global pandemi for å sikre verdas land rettferdig tilgang til vaksine og legemiddel.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen støtte forslaget fra Sør- Afrika og India om midlertidige unntak fra patent- bestemmelsene i TRIPS-avtalen for å bekjempe covid19 («Waiver from certain provisions of the TRIPS agree- ment for the prevention, containment and treatment of COVID-19»), og trappe opp det multilaterale arbeidet for å forhindre at patentrestriksjoner blir et hinder for en rask og kostnadseffektiv bekjempelse av den globale pandemien.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:69 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra og Petter Eide om rettferdig fordeling av vaksiner, legemidler og annen teknologi i kampen mot covid-19 – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 9. desember 2020

Anniken Huitfeldt

leder

Hårek Elvenes

ordfører

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Anniken Huitfeldt
0026 Oslo

Oslo, 7. desember 2020

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:69 S (2020-2021) – representantforslag fra representanten Audun Lysbakken med flere

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev 3. desember 2020 om Dokument 8:69 S (2020-2021) fra representantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra og Petter Eide.

Jeg deler representantenes syn på viktigheten av at vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr blir gjort tilgjengelig for alle, også i lav- og mellominntektsland. Covid-19-pandemien er den verste globale helsekrisen i vår levetid. Som det vises til i bakgrunnen for representantforslaget, støtter Norge flere internasjonale initiativer for å sikre global tilgang til og effektiv distribusjon av vaksiner også til utviklingsland.

Representantene viser til et forslag fra India og Sør-Afrika av 2. oktober 2020 om unntak (*wavier*) for visse bestemmelser i Verdens handelsorganisasjon (WTO) sin avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS-avtalen) for å forebygge, begrense og behandle covid-19. Også Eswatini, Kenya, Mosambik og Pakistan har stilt seg bak forslaget. Representantene ønsker at også Norge skal støtte forslaget i WTO.

Forslaget er svært vidtgående, og ville i praksis åpne for at WTO-medlemmene kan fjerne sentrale immaterielle rettigheter (patent, opphavsrett, designrett og vern av fortrolig informasjon) for et bredt utvalg produkter, både legemidler og medisinsk utstyr. Det er vidtgående også geografisk, og gjelder alle WTO-medlemmer, ikke bare de fattige utviklingslandene.

Immaterielle rettigheter er viktige som insentiver til forskning og utvikling av legemidler og medisinsk utstyr. Det er vanskelig å forutse konsekvensene et slikt bredt unntak ville ha. Regjeringen frykter at et slikt forslag kan virke mot sin hensikt fordi vi

risikerer redusert forskning på og utvikling av legemidler og medisinsk utstyr dersom insentivene, forutsigbarheten i systemene for vern av immaterielle rettigheter og mulighetene for sikring av investeringer, svekkes.

Regjeringen støtter en politikk på dette området som balanserer hensynet til insentiver og forutsigbare rammevilkår for forskning og utvikling med hensynet til fleksibiliteter for utviklingsland – særlig de minst utviklede. Det er så langt ikke klarlagt at tilgang til patenter eller andre immaterialrettigheter har vært noe avgjørende problem for tilgang til vaksiner eller andre produkter til forebygging og behandling av covid-19, og jeg kan ikke se at de vidtrekkende unntakene som ligger i *wavier*-forslaget ville kunne løse utfordringene med pandemien. Denne vurderingen er uendret.

Forslaget om *wavier* ble diskutert på formelt møte i TRIPS-rådet 16. oktober, og deretter på uformelle møter 20. november og 3. desember. WTO har i organisasjonens historie basert alle viktige beslutninger på enstemmighet. Dette forslaget har ingen reelle utsikter til å oppnå enstemmig oppslutning. I diskusjonene har mange medlemmer uttrykt skepsis til forslaget. Dette gjelder ikke bare de industrilandene som er referert i representantforslaget. Også en rekke utviklingsland har uttrykt motstand mot, eller unnlatt å støtte, forslaget. Bildet som representantene tegner av en ren nord/sør-konflikt stemmer derfor ikke. Bildet er betydelig mer nyansert.

Australia, Canada, Chile og Mexico fremmet 27. november et dokument med spørsmål knyttet til det aktuelle *wavier*-forslaget for å klargjøre i hvilken grad immaterielle rettigheter faktisk har vært til hinder for produksjon eller anskaffelse av produkter som er relevante for bekjempelsen av covid-19. Spørsmålene søker også å kartlegge om bestemmelsene om tvangslisenser i TRIPS-avtalen har vist seg vanskelige å benytte for å bekjempe covid-19. Dette dokumentet var et positivt bidrag til diskusjonene på møtet 3. desember, der man fikk mer reelle diskusjoner av substansen i forslaget enn man har hatt på tidligere møter. Jeg mener en mer konstruktiv diskusjon forutsetter et slikt bredere faktagrunnlag. Derfor var Norge på møtet positive til at reelle diskusjoner mellom forslagsstillerne og øvrige medlemmer nå er i gang, og oppfordret til fortsatt dialog medlemmene mellom.

TRIPS-rådet skal ha formelt møte om denne saken 10. desember. Det vil ikke bli en avstemning over forslaget. Slik det nå ser ut, vil det bli vedtatt en faktuell rapport til WTOs hovedråd, som viser til den uenigheten som eksisterer mellom medlemmene. Hovedrådet møtes 16.-17. desember. Hovedrådet vil da ikke realitetsbehandle saken, men ta uenigheten til orientering og be medlemmene fortsette diskusjonen i TRIPS-rådet. Disse diskusjonene vil fortsette inn i 2021.

Regjeringen vil jobbe for at diskusjonen medlemmene imellom om *wavier*-forslaget er konstruktiv og forsøker å identifisere mulige kompromisser. Norge har også, sammen med våre samarbeidspartnere i Ottawa-gruppen for WTO-reform, nylig blitt enige om et forslag om handel og helse vi vil fremlegge for WTOs hovedråd på desember-møtet. Vi

vil fortsette vårt arbeid for at WTO kan bidra til best mulige betingelser for produksjon, distribusjon og fordeling av vaksiner, legemidler og medisinsk utstyr for å bekjempe covid-19.

Vennlig hilsen

Ine Eriksen Søreide